

درس ۱: تاریخ‌نگاری و گونه‌های منابع دوره معاصر

پرسش‌هاک متن

پاسخ‌ها

۱. یکی از محورهای اساسی و مهم در بررسی‌های تاریخی دوران معاصر کدام‌اند؟	شناخت تحولات تاریخ‌نگاری و منابع پژوهش تاریخی دوره معاصر
۲. چه عاملی ما را در درک و فهم روش و بینش مورخان دوره معاصر یاری خواهد داد؟	آشنایی با دیدگاه‌های تاریخ‌نگاری سنتی و نوین در ایران
۳. تاریخ‌نگاری سنتی ادامه و استمرار وقایع‌نگاری‌ها و مجلس‌نویسی‌های دوره و پیش از آن محسوب می‌شود.	صفوی
۴. شیوه تاریخ‌نگاری دوران افشاریه و زندیه چگونه بود؟	شیوه تاریخ‌نگاری این دوران استمرار تاریخ‌نویسی عصر صفویان بود.
۵. مؤلف کتاب‌های جهانگشای نادری و دژه نادره کیست و موضوع آنها چیست؟	میرزا مهدی‌خان استرآبادی مورخ دربار نادرشاه افشار در کتاب‌های جهانگشای نادری و دژه نادره فتوحات نادر را شرح می‌دهد و او را ستایش می‌کند.
۶. کدام مورخ و در کدام کتاب، تاریخ زندیه را با اسلوبی مصنوع و دشوار و با تملق‌گویی شاهان زند نوشت؟	میرزا محمدصادق موسوی- تاریخ گیتی‌گشا
۷. زمینه‌های پیدایش تاریخ‌نگاری جدید ایران را بنویسید.	۱- وقوع جنگ‌های ایران و روسیه در دوره پادشاهی فتحعلی شاه قاجار که توجه زمامداران و نخبگان ایرانی را به دنیای غرب جلب کرد. ۲- ترجمه آثار اروپایی به زبان فارسی که بخش قابل توجهی از آن را نوشته‌های تاریخی تشکیل می‌داد. ۳- گسترش فعالیت‌های علمی شرق‌شناسان و رمزگشایی از کتیبه‌های بیستون و طاق بستان که اطلاعات دقیق و جدیدی درباره تاریخ ایران به دست می‌داد. ۴- گسترش کشفیات باستان‌شناسان در ایران که منابع نوینی را پیش روی مورخان قرار داد و زمینه تحولات عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری سنتی فراهم آورد.

<p>جنگ های ایران و روسیه (در زمان فتحعلی شاه قاجار) توجه زمامداران و نخبگان ایرانی را به غرب جلب کرد. آنان با مقایسه وضعیت ایران و غرب در جست و جوی درک علل پیشرفت جوامع غربی و عقب ماندگی جامعه ایران برآمدند. در نتیجه چنین کنجکاوی هایی بود که از زمان عباس میرزا (ولیعهد فتحعلی شاه) ترجمه آثار اروپایی به تدریج آغاز شد.</p>	<p>۸. چه عاملی زمینه را برای ترجمه آثار اروپایی به زبان فارسی در ایران فراهم آورد؟ توضیح دهید.</p>
<p>از زمان عباس میرزا (ولیعهد فتحعلی شاه) آغاز و در زمان ناصرالدین شاه همراه با تأسیس دارالفنون، دارالطباعه دولتی و دارالترجمه همایونی گسترش یافت.</p>	<p>۹. ترجمه آثار اروپایی از چه زمانی آغاز و در چه زمانی و چگونه گسترش یافت؟</p>
<p>سر هنری راولینسون قاجار - بیستون</p>	<p>۱۰. نخستین شرق شناسی بود که در عصر با مطالعه کتیبه موفق به خواندن خط میخی شد.</p>
<p>در عصر قاجار برخی از تاریخ نگاران سنتی در عین پایبندی به ساختار کلی تاریخ نویسی سنتی، بعضی از ویژگی های این نوع از تاریخ نویسی را نقد کردند.</p>	<p>۱۱. انتقاد به تاریخ نویسی سنتی از کی و چگونه آغاز شد؟</p>
<p>۱- خاوری شیرازی، مورخ زمان فتحعلی شاه و نویسنده کتاب تاریخ ذوالقرنین ۲- میرزا محمد جعفر خورموجی، مورخ عهد ناصری و مؤلف کتاب حقایق الاخبار ناصری ۳- محمد حسن خان اعتماد السلطنه، مورخ عهد ناصری و مؤلف کتاب صدالتواریخ</p>	<p>۱۲. سه تن از پیشگامان انتقاد به ویژگی های تاریخ نویسی سنتی را معرفی کنید.</p>
<p>محمد جعفر خورموجی</p>	<p>۱۳. کدام مورخ قاجاری نخستین کسی بود که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است؟</p>
<p>محمد حسن خان اعتماد السلطنه از مورخان مشهور عصر قاجار بود که مدتی به ریاست دارالترجمه همایونی برگزیده شد. در دوره ریاست او آثار فراوانی به فارسی ترجمه شد. او اگر چه تاریخ نویسی درباری بود اما با آگاهی از روش و بینش تاریخ نگاری اروپایی گام های بلندی در حوزه تاریخ نویسی عصر قاجار برداشت و سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده پوشی ها و مداحی های رایج مورخان رسمی دور سازد.</p>	<p>۱۴. محمد حسن خان اعتماد السلطنه که بود و چه گام هایی را در حوزه تاریخ نویسی عصر قاجار برداشت؟</p>

<p>خاوری شیرازی مورخ مشهور زمان فتحعلی شاه قاجار</p>	<p>۱۵. کدام مورخ منتقد به تاریخ نویسی سنتی در عصر قاجار به ساده‌نویسی، حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی علاقه نشان داد و به نکوهش تملق‌گویی پرداخت؟</p>
<p>محمدحسن خان اعتمادالسلطنه در کتاب صدرالتواریخ</p>	<p>۱۶. کدام مورخ قاجاری و در کدام اثر خود، امیرکبیر را ستایش می‌کند؟</p>
<p>میرزا فتحعلی خان آخوندزاده یکی از متفکران دوره قاجار بود که با آنکه مورخ نبود تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد. وی در رساله ایراد، شیوه تاریخ‌نویسی رضا قلی‌خان هدایت را به دلیل استفاده او از شعر در بیان رویدادها و به کار بردن الفاظ مصنوع ادبی مورد انتقاد قرار داد.</p>	<p>۱۷. نخستین کسی که به شیوه علمی تاریخ‌نویسی سنتی را نقد کرد که بود؟ او در کدام کتاب و به چه دلیل شیوه تاریخ‌نویسی رضاعلی‌خان هدایت را نقد کرد؟</p>
<p>میرزا آقاخان کرمانی</p>	<p>۱۸. کدام متفکر عصر قاجاری معتقد بود که مورخان جدید اروپایی با بررسی سیر حوادث به قوانینی دست یافته‌اند که آن را «حکمت تاریخی» می‌نامند؟</p>
<p>آنها با استفاده از: ۱- روش تحقیق علمی ۲- بهره‌برداری از منابع و اسناد معتبر و ۳- گزینش و نقادی منابع و اسناد، ۴- بهره‌گیری از نتایج تحقیقات علمی چون جامعه‌شناسی، اسطوره‌شناسی، زبان‌شناسی، باستان‌شناسی و جغرافیا به ارزیابی رویدادهای تاریخی پرداخته و یافته‌های علمی خود را به زبانی ساده و بدون تکلف می‌نویسند.</p>	<p>۱۹. در شیوه تاریخ‌نگاری نوین ایران، تاریخ‌نویسان و پژوهشگران چگونه به ارزیابی رویدادهای تاریخی می‌پردازند؟</p>
<p>۱- گسترش مدارس جدید ۲- تأسیس دانشگاه ۳- رایج شدن آموزش تاریخ به عنوان یک رشته علمی ۴- ایجاد مراکز تحقیقاتی ۵- چاپ نشریات تخصصی در حوزه مطالعات تاریخی ۶- تألیف و نشر کتاب‌ها و مقالات علمی فراوان</p>	<p>۲۰. عواملی را که در دوره معاصر به ترویج و توسعه روش پژوهش علمی تاریخ در ایران کمک کرد ذکر کنید.</p>
<p>اساس بینش مورخان سنتی، بر بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات، استوار بود. در حالی که در تاریخ‌نویسی نوین، بررسی جنبه‌های گوناگون حیات انسانی اعم از سیاسی، نظامی، اقتصادی و فرهنگی و اجتماعی مورد نظر است.</p>	<p>۲۱. بینش مورخان سنتی را با بینش تاریخ‌نگاری جدید مقایسه کنید.</p>

<p>انقلاب مشروطه تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آنان را به ابعاد گوناگون رویدادهای تاریخی و نقش مردم جلب کرد. این دگرگونی بینش در کتاب تاریخ بیداری ایرانیان نوشته میرزا محمد ناظم الاسلام کرمانی پدیدار شده است. وی در این کتاب، ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطیت نشان داده است.</p>	<p>۲۲. با ذکر مثالی تأثیر انقلاب مشروطه را بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی شرح دهید.</p>
<p>۱- انقلاب مشروطه ۲- دخالت و نفوذ کشورهای استعمارگر ۳- جنگ‌های جهانی اول و دوم و اشغال ایران ۴- کودتاهای ۱۲۹۹ و ۱۳۳۲ ش ۵- جنبش ملی شدن نفت ۶- انقلاب اسلامی</p>	<p>۲۳. چند نمونه از رویدادهایی را که تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و باعث شد تا آنان به جنبه‌های گوناگون رویدادهای تاریخی و به‌ویژه نقش مردم توجه کنند، نام ببرید.</p>
<p>۱- حسن پیرنیا (مشیرالدوله): تاریخ ایران باستان ۲- احمد کسروی: تاریخ مشروطه ایران، تاریخ ۱۸ ساله آذربایجان، تاریخ پانصدساله خوزستان ۳- محمد قزوینی (علامه قزوینی): تصحیح تاریخ جهانگشای جوینی، مجموعه مقالات چند جلدی ۴- غلامرضا رشید یاسمی: تاریخ ملل و نحل، تاریخ مختصر ایران، مترجم کتاب‌های ایران در زمان ساسانیان، تاریخ قرن هجدهم، انقلاب کبیر فرانسه و امپراتوری ناپلئون ۵- عباس اقبال آشتیانی: تاریخ مفصل ایران از صدر اسلام تا انقراض قاجاریه، تاریخ مغول، خاندان نوبختی ۶- سعید نفیسی: تاریخ تمدن ساسانی، تاریخ اجتماعی و سیاسی ایران در دوره معاصر ۷- نصرالله فلسفی: زندگانی شاه عباس اول، مؤلف کتاب‌های درسی تاریخ و جغرافیا در دوره پهلوی ۸- عبدالحسین زرین‌کوب: تاریخ مردم ایران، روزگاران، دو قرن سکوت، بامداد اسلام، تاریخ در ترازو، کارنامه اسلام ۹- فریدون آدمیت: امیرکبیر و ایران، اندیشه‌های طالبوف، اندیشه‌های میرزا فتحعلی آخوندزاده، اندیشه‌های میرزا آقاخان کرمانی، ایدئولوژی نهضت مشروطه ایران ۱۰- محمد ابراهیم باستانی پاریزی: تاریخ کرمان، فرماندهان کرمان، سیاست و اقتصاد عصر صفوی، یعقوب لیث</p>	<p>۲۴. نمایندگان شاخص تاریخ‌نگاری جدید ایران را با ذکر آثار تألیفی آنها، نام ببرید.</p>

<p>۱- انواع کتاب‌ها (تاریخی، ادبی، خاطرات، سفرنامه‌ها، زندگی‌نامه‌ها، ترجمه‌ها و...)</p> <p>۲- نشریات (روزنامه‌ها و مجلات)</p> <p>۳- اسناد و منابع آرشیوی ۴- بناها، وسایل و ابزارها (آثار تاریخی)</p>	<p>۲۵. عمده‌ترین منابع پژوهش دوره معاصر تاریخ ایران کدام‌اند؟</p>
<p>۱- تاریخ کامل ایران نوشته سرجان ملکم</p> <p>۲- تاریخ ایران نوشته سرپرسی سایکس</p>	<p>۲۶. دو نمونه از کتاب‌هایی را که در دوره قاجار درباره تاریخ ایران توسط اروپاییانی که برای مدتی در ایران به سر می‌بردند به نگارش درآمده، ذکر کنید.</p>
<p>۱- تاریخ محمدی: نوشته محمدتقی ساروی</p> <p>۲- مآثر السلطانیه: نوشته عبدالرزاق بیگ دنبلی خوبی</p> <p>۳- تاریخ نو: نوشته جهانگیر میرزا</p> <p>۴- اکسیر التواریخ: نوشته علیقلی میرزا اعتضادالسلطنه</p>	<p>۲۷. چهار نمونه از کتاب‌های تاریخی عصر قاجار را با ذکر نام مؤلف نام ببرید.</p>
<p>این آثار حاوی اطلاعات ارزشمندی درباره اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و شرح حال رجال این دوره‌اند که به ندرت در سایر منابع یافت می‌شود.</p>	<p>۲۸. کتاب‌های خاطرات در مطالعه تاریخ معاصر از چه نظر حائز اهمیت‌اند؟</p>
<p>۱- روزنامه خاطرات ناصرالدین شاه</p> <p>۲- روزنامه خاطرات اعتمادالسلطنه</p> <p>۳- خاطرات تاج السلطنه (دختر ناصرالدین شاه) ۴- شرح زندگانی من (خاطرات عبدالله مستوفی)</p>	<p>۲۹. چهار مورد از خاطرات متعلق به عصر قاجار را که در مطالعه تاریخ معاصر مورد توجه‌اند نام ببرید.</p>
<p>ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه</p>	<p>۳۰. از کدام‌یک از پادشاهان قاجار سفرنامه‌های متعددی بر جا مانده است؟</p>
<p>سفرنامه‌ها از نظر مطالعه تاریخ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیت فوق‌العاده‌ای دارند و حاوی اطلاعات ارزشمندی درباره موضوع‌های اقتصادی مانند مالیات، گمرک، راه‌ها، مسائل اجتماعی از قبیل آداب و رسوم، پوشاک و تغذیه و مباحث فرهنگی، دینی، هنری و معماری هستند.</p>	<p>۳۱. سفرنامه‌ها از چه نظر اهمیت فوق‌العاده‌ای دارند و حاوی چه اطلاعاتی هستند؟</p>
<p>۱- باغ بهشت: دیوان اشعار طنز سید اشرف الدین حسینی ملقب به نسیم شمال (شاعر آزادی‌خواه عصر مشروطه)</p> <p>۲- دیوان اشعار میرزاده عشقی (شاعر عصر مشروطه)</p> <p>۳- مجموعه اشعار عارف قزوینی (شاعر مشروطه‌خواه)</p>	<p>۳۲. سه مورد از دیوان‌های اشعار مربوط به عصر قاجار را که در مطالعه تاریخ این دوره می‌توان از آنها استفاده کرد نام ببرید.</p>

<p>این کتاب نوشته عبدالرحیم طالبوف و مشتمل بر داستان گفت‌وگوی پدری با فرزند خیالی خود است. نویسنده در این کتاب ضمن شرح اختراعات و اکتشافات جدید در هر فرصتی از پیشرفت اروپاییان و پس ماندن ایرانیان سخن به میان می‌آورد و به پسر خردسال خود، احمد درس اخلاق و میهن پرستی می‌آموزد و از رسوم و عادات ناپسند و خرافات و اوهام انتقاد می‌کند.</p>	<p>۳۳. کتاب احمد یا سفینه طالبی نوشته کیست و متن آن درباره چیست؟</p>
<p>سیاحت نامه حاج زین العابدین مراغه‌ای</p>	<p>۳۴. کدام اثر در آگاهی سیاسی و اجتماعی مردم ایران و جنبش آنان علیه نظام استبدادی و برقراری مشروطه، تأثیر بسزایی داشت؟</p>
<p>در دوره قاجار</p>	<p>۳۵. نشریه به عنوان رسانه گروهی در چه دوره‌ای به ایران راه یافت؟</p>
<p>از طریق آگاهی بخشی عمومی</p>	<p>۳۶. نشریات از چه طریقی تأثیرات فکری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی زیادی بر جامعه ایرانی نهادند؟</p>
<p>اولین روزنامه ایران توسط میرزا صالح شیرازی (از دانشجویان اعزامی به انگلستان) با عنوان کاغذ اخبار در تهران منتشر شد.</p>	<p>۳۷. اولین روزنامه ایران توسط چه کسی، تحت چه عنوانی و در کدام شهر منتشر شد؟</p>
<p>این روزنامه توسط امیرکبیر و برای ۱- رشد آگاهی سیاسی و اجتماعی مردم و ۲- توسعه فکری و فرهنگی جامعه منتشر شد و بعداً به روزنامه دولت علیه ایران تغییر نام داد.</p>	<p>۳۸. روزنامه وقایع اتفاقیه توسط چه کسی و با چه هدفی منتشر شد و این روزنامه بعدها به چه نامی تغییر یافت؟</p>
<p>به دلیل ماهیت استبدادی حکومت قاجار و نبود آزادی بیان</p>	<p>۳۹. چرا برخی از روزنامه‌نگاران عصر قاجاری در خارج از کشور اقدام به نشر روزنامه‌هایی به زبان فارسی کردند؟</p>
<p>اسناد، کلیه مکاتبات حکومتی، فرمان‌ها، معاهدات سیاسی، نامه‌های شخصی و اداری، اسناد مالی و قضایی، گزارش‌های اقتصادی، فرهنگی، نظامی و حقوقی را شامل می‌شود.</p>	<p>۴۰. اسناد تاریخی چه مواردی را شامل می‌شود؟</p>
<p>با توجه به اهمیت اسناد در پژوهش‌های تاریخی، در بسیاری از کشورهای جهان محلی برای نگهداری، حفاظت، مرمت، طبقه‌بندی و آماده‌سازی آنها برای استفاده محققان ایجاد شده است که به آن «آرشیو» گفته می‌شود.</p>	<p>۴۱. مکان‌هایی به نام «آرشیو» به چه منظور ایجاد می‌شوند؟</p>

محل نگه‌داری اسناد و مدارک با ارزش و معتبر مربوط به آن کشور.	۴۲. آرشیبو ملی هر کشور محل نگه‌داری چیست؟
اسناد حاوی اطلاعاتی بسیار ارزشمند و منحصربه‌فرد دربارهٔ مسائل و موضوع‌های سیاسی، اداری، اقتصادی (مالی، ملکی و معادلات) و فرهنگی، دیدگاه و عملکرد افراد، شخصیت‌ها، احزاب و گروه‌های سیاسی، اجتماعی و مذهبی است.	۴۳. اسناد حاوی چه اطلاعاتی هستند؟

فعالیت ۱ صفحه ۳ کتاب درسی

به چند گروه تقسیم شوید و با راهنمایی دبیر خود دربارهٔ نقاط قوت و ضعف ویژگی‌های تاریخ‌نویسی سنتی، بحث و گفت‌وگو نمایید. از نقاط قوت تاریخ‌نگاری سنتی می‌توان به شرح جزئیات حوادث و رویدادهای مربوط به زندگی شاهان، جنگ‌ها و فتوحات آنها، و نیز تأکید بر عبرت‌آموزی از سرنوشت گذشتگان - به‌ویژه رویدادهای مربوط به زندگی انبیا الهی - اشاره کرد. از نقاط ضعف تاریخ‌نگاری سنتی بی‌توجهی به علل و نتایج رویدادها و تحولات تاریخی، بی‌توجهی به زندگی اجتماعی و حیات فرهنگی و اقتصادی مردم و عدم توجه به نقد منابع است.

فعالیت ۲ صفحه ۵ کتاب درسی

متن‌های زیر (صفحه ۵ کتاب درسی) را بخوانید و به سؤالات پاسخ دهید.

۱) مطابق متن یک، چه کسانی از امیرکبیر راضی و خشنود بودند و چه کسانی دشمن او محسوب می‌شدند؟ چرا؟ رعایا به جهت نظم، امنیت و تأمین حقوقشان از امیرکبیر راضی بودند. اما اعیان و اشراف مملکت که با وجود امیر، امکان تعدی و خودسری نداشتند، از دشمنان امیرکبیر محسوب می‌شدند.

۲) از متن دوم، کدام ویژگی‌های امیرکبیر را می‌توان استخراج کرد و دربارهٔ چگونگی مرگ وی چه حقیقتی را می‌توان دریافت؟ بحث و استدلال کنید.

امیر به راهی که در پیش گرفته بود، ایمان راسخ داشت و نسبت به دشمنان این مرز و بوم و به هم‌زندگان نظم عمومی، با شدت عمل می‌نمود و سرسازش نداشت. از این متن این حقیقت روشن می‌گردد که علت مرگ امیرکبیر سرسختی وی در مواجهه با دشمنان و بدخواهان این سرزمین بوده است.

۳) به کمک دبیر خود بررسی کنید که آیا خورموجی بعد از فاش کردن این حقیقت با مشکلی روبه‌رو شده است یا نه. خورموجی به دنبال بیان حقیقت قتل امیرکبیر مورد غضب دربار قرار گرفت. در نتیجه ناگزیر به ترک ایران و رفتن به عراق شد.

فعالیت ۳ صفحه ۸ کتاب درسی

به چند گروه تقسیم شوید و با همفکری، سه دلیل برای کثرت و تنوع زیاد منابع مکتوب در تاریخ معاصر ایران بنویسید.

۱- ترجمهٔ آثار و نوشته‌های اروپاییان به زبان فارسی: این اقدام نه تنها موجب آشنایی ایرانی‌ها با تمدن اروپایی شد بلکه سرآغازی برای تألیف کتاب‌هایی به شیوه‌های تاریخ‌نویسی اروپایی شد. همچنین به تبع آن دستگاه‌های چاپ اولیه وارد ایران شد که به نوبهٔ خود حجم کتاب‌های چاپی را افزایش داد.

۲- اعزام دانشجوی به خارج از کشور: این اقدام که در زمان ولیعهدی عباس میرزا آغاز و در سایر دوره‌ها نیز ادامه یافت موجب نگارش و نشر کتاب‌های خاطرات، سفرنامه و حتی کتاب‌های انتقادی نسبت به وضعیت ایران آن دوره توسط دانشجویان شد. هر کدام از این گونه کتاب‌ها نیز در مطالعه وضعیت و تاریخ آن دوره حائز اهمیت‌اند.

۳- گسترش روابط سیاسی و فرهنگی ایران با اروپا: روابط پرفراز و نشیب سیاسی و فرهنگی ایران در دوره معاصر با کشورهای اروپایی موجب ورود اروپاییان زیادی (در قالب سفیر، مستشرق، نماینده، نیروی نظامی و...) به ایران شد. این اروپاییان علاوه بر فعالیت‌های مربوطه خود در زمینه شناخت ایران و فرهنگ و تمدن آن نیز تألیفاتی به صورت سفرنامه، خاطرات، گزارش‌های سیاسی و... داشته‌اند که به عنوان منابع مطالعاتی تاریخ معاصر قابل توجه‌اند.

فعالیت ۴ صفحه ۱۰ کتاب درسی

متن‌های زیر از سفرنامه اوژن اوبن ۱، سفیر فرانسه، و بنجامین، نخستین سفیر آمریکا در ایران عصر قاجار را بخوانید و بگویید:

۱ محتوای اطلاعات هر متن در چه حوزه‌ای از مطالعات تاریخی کاربرد دارد و از چه جهاتی حائز اهمیت است؟

متن ۱: تاریخ سیاسی: به شیوه‌های مختلف نفوذ قدرت‌های بزرگ در سایر جوامع اشاره می‌نماید.
متن ۲: جغرافیای تاریخی و تاریخ هنر ایران: به هنر معماری ایران و دلایل تفاوت آن در نواحی مختلف ایران می‌پردازد.

برسش‌هاک نمونه صفحه ۱۵ کتاب درسی

۱ ویژگی‌های تاریخ‌نویسی سنتی ایران چیست؟

۱- تأکید بر تاریخ سیاسی و نظامی و شرح طولانی زندگی شاهان، جنگ‌ها و فتوحات

۲- بی‌توجهی به زندگی اجتماعی و حیات فرهنگی و اقتصادی مردم

۳- بی‌توجهی به علل و نتایج رویدادها و تحولات تاریخی

۴- داشتن روحیه تملق و چاپلوسی

۵- تأکید بر مصنوع و متکلف‌نویسی و پرهیز از ساده‌نویسی

۶- بی‌توجهی به سنجش و نقد منابع

۲ زمینه‌های پیدایش تاریخ‌نگاری نوین ایران چگونه فراهم شد؟

جنگ‌های ایران و روسیه در دوران پادشاهی فتحعلی‌شاه قاجار، توجه زمامداران و نخبگان ایران را به دنیای غرب و درک علل پیشرفت جوامع غربی و عقب‌ماندگی جامعه ایران جلب کرد. در نتیجه چنین کنجکاوی‌هایی بود که از زمان عباس میرزا (ولیعهدفتحعلی‌شاه) ترجمه آثار اروپایی به تدریج آغاز شد و سپس با تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعه دولتی و دارالترجمه همایونی در زمان ناصرالدین شاه گسترش یافت. محمد حسن خان اعتمادالسلطنه، از مورخان مشهور عصر قاجار، یکی از چهره‌های برجسته فرهنگی این دوره بود که به ریاست دارالترجمه همایونی برگزیده شد. در دوره ریاست او آثار فراوانی به فارسی ترجمه شد. ترجمه این آثار تأثیر بسزایی در آشنایی نویسندگان و مورخان ایرانی با بینش و روش مورخان اروپایی داشت.

۳ ویژگی‌های تاریخ‌نگاری نوین را بیان کنید و تفاوت آن با روش تاریخ‌نگاری سنتی را توضیح دهید.

۱- در تاریخ‌نگاری نوین تاریخ‌نویسان با استفاده از روش تحقیق علمی، بهره‌برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر و گزینش و نقد آنها رویدادهای تاریخی را ارزیابی می‌کردند در حالی که در تاریخ‌نویسی سنتی به سنجش و نقد منابع توجهی نمی‌شد.

۲- تاریخ‌نویسان جدید، یافته‌های علمی خود را به زبانی ساده می‌نوشتند در حالی که در روش تاریخ‌نویسی سنتی بر مصنوع و متکلف‌نویسی و پرهیز از ساده‌نویسی تأکید می‌شد.

۳- تاریخ‌نویسان نوین تلاش می‌کردند از نتایج تحقیقات سایر علوم در مطالعه تاریخ بهره‌مند شوند اما در تاریخ‌نویسی سنتی به آن توجهی نمی‌شد.

۴- تاریخ‌نگاری نوین بر تمامی جنبه‌های حیات انسانی از جمله سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و... توجه داشت و به علل و نتایج حوادث می‌پرداخت در حالی که تاریخ‌نگاری سنتی به علل و نتایج حوادث بی‌توجه بود و تنها بر تاریخ سیاسی و نظامی و شرح زندگی شاهان تأکید داشت.

۴) بینش تاریخ‌نگاری نوین ایران بر چه محورهایی استوار است؟

بینش تاریخ‌نگاری نوین بر مبنای بررسی جنبه‌های گوناگون حیات انسانی اعم از سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و واکادی علل و نتایج حوادث و رویدادها استوار است.

۵) نقش اسناد آرشیوی را در مطالعات تاریخ معاصر ایران ارزیابی کنید.

اسناد حاوی اطلاعاتی بسیار ارزشمند و منحصر به فرد درباره مسائل و موضوع‌های سیاسی، اداری، اقتصادی و فرهنگی، دیدگاه و عملکرد افراد، شخصیت‌ها، احزاب و گروه‌های سیاسی، اجتماعی و مذهبی است. با توجه به این موضوع، اسناد در تمام موضوعات پژوهشی تاریخی قابل استفاده و حائز اهمیت‌اند.